

Mevledin Mustafi, PhD¹

UDC:
378.091:355.45

**SHOQËRIA BASHKËKOHORE NË SISTEMET E SIGURISË
NDËRKOMBËTARE KËRCËNIMET NDAJ MBIJETESËS DHE
BALLAFAQIMET ME SFIDAT NË TË ARDHMEN**

**СОВРЕМЕННОЕ ОПШТЕСТВО ВО СИСТЕМИТЕ НА
МЕЃУНАРОДНАТА БЕЗБЕДНОСТ, ЗАКАНИТЕ ВРЗ
ПРЕЖИВУВАЊЕТО И СООЧУВАЊЕТО СО
ПРЕДИЗВИЦИТЕ ВО ИДНИНА**

**MODERN SOCIETY IN INTERNATIONAL SECURITY SYSTEMS,
THREATS TO SURVIVAL AND DEALINGS WITH THE
CHALLENGES IN THE FUTURE**

Abstract

Threats and concept over threats has changed to the extent that the Security Studies include within them risks ranging from epidemics such as HIV-AIDS and environmental degradation, and to the security concerns associated with direct violence, such as terrorism and inter-state conflict. The last one, that has dominated so much the discipline that during the Cold War became synonymous of Security Studies, is currently a subfield of Security Studies, known as Strategic Studies for security of modern society. As can be seen, in modern Security studies many security researchers are agree to achieve a common international consensus over the security content, that it has to do with threats to survival. On the other hand what is most surprising that within this simple definition lies complexity that would reveal security sciences where we also will speak ongoing of this scientific study of the scope

---

¹ University lecturer and expert in the Ministry of interior or Republic of Macedonia, in the field of organized crime and head of sector in this department.

of Security, in the following you could also find alternative approaches to security, access offering different reference objects, various tools for achieving of security, which shows that the past practice, instead of fostering safety, have been the cause of insecurity.

Keywords: Security, national security, international, modern studies, threats to survival, direct violence, such as terrorism, interstate conflict, strategic studies for the safety of modern society, crime and common international security.

1. Fillet historike dhe kuptimi i sigurisë

Shoqëria njerëzore që nga zanafillat e para të mbijetesës njerëzore është përballuar me kërcënime të ndryshme dhe janë shkaktuar dëme të mëdha në njerëz dhe dëme të mëdha si shkaktar të vuajtjes së njerëzimit. Shoqëria njerëzore u përball me shumë luftëra ku humbën jetën me miliona njerëz dhe kaloi shumë kohë për të kuptuar se vetëm bashkëpunimi dhe toleranca do të shpëtojë njerëzimin. Në zhvillimin historik të shoqërisë është e pamundur të gjenden instanca të formësimit dhe strukturimit të bashkësive që kanë ekzistuar në periudha më të gjata kohore, por nuk kanë pasur nevojë për ndonjë formë të organizimit mbrojtës. Në këtë rrugë të ndërtimit të shoqërisë bashkëkohore, juridike dhe qytetare, anëtarët e bashkësisë kanë synuar dhe kanë shprehur nevojën për siguri, gjegjësisht për eliminimin e të gjitha formave të rrezikut, i cili mund të vë në pikëpyetje të drejtat dhe liritë themelore integritetin fizik, privatësinë, dinjitetin, sigurinë, pasurinë, etj.²

Shikuar në këtë prizëm, mund të theksojmë se siguria është funksioni themelor i secilit shtet, për shkak se pa një nivel përkatës të sigurisë nuk mund të flitet as për pushtet demokratik, as për stabilitet shoqëror në përgjithësi. Gjithashtu, nuk mund të flitet për sistem juridik pa kraci dhe sistem të lirive dhe të drejtave njerëzore, as për stabilitet të sigurisë pa formësimin e institucioneve përkatëse që i mbron ato. Pra, siguria është një prej parakushteve fundamentale për ekzistencën e bashkësisë shoqërore. Vështruar historikisht, të gjitha shoqëritë kanë kaluar dhe sot, gjatë zhvillimit të vet, në mënyrë permanente kalojnë nëpër konflikte të ndryshme, politike, ekonomike dhe ushtarake e të sigurisë, të cilat, sipas mënyrës së manifestimeve, intensitetit dhe pasojave ndikojnë dukshëm në ashpërsimin gjithnjë e më të madh në këtë fushë. Në çdo shoqëri të konsoliduar interesat politike, të sigurisë

---

² Bashkim Dr.Selmani Bashkim Dr.Selmani & Mevledin Dr.Mustafi "Sistemet e sigurisë-sistema security"- faq.29-47 Shkup, 2016.

e të tjera të qytetarëve ndryshojnë e transformohen nga dita në ditë dhe fitojnë përmbajtje të reja, në pajtim me transformimin e përgjithshëm të civilizimit.

Në këtë rrugë shfaqen sfida të ndryshme dhe forma të ndryshme të destruksionit, burime të ndryshme të rrezikut të cilat marrin karakter global dhe vënë në pikëpyetje ekzistencën dhe mbijetesën e njerëzimit. Përveç kësaj, format dhe instrumentet e ndryshme të dhunës nëpërmjet terrorizmit, krimit të organizuar, narkomanisë, mjeteve për zhdukje dhe shkatërrime masive, pa dyshim shprehin gjithë kompleksitetin e qenies së sotme njerëzore.³

Kërcënimet dhe koncepti mbi kërcënimet ka ndryshuar në atë masë sa që Studimet e Sigurisë përfshijnë brenda tyre rreziqe që variojnë në nga epidemitë si HIV-SIDA dhe degradimi mjedisor, deri dhe te shqetësimet sigurie e lidhura me dhunën e drejtpërdrejtë, si terrorizmi dhe konflikti ndërshtetëror. Ky i fundit, që ka dominuar kaq shumë disiplinën sa që gjatë Luftës së Ftohtë u bë sinonim i Studimeve të Sigurisë, është aktualisht një nënfushë e Studimeve të Sigurisë, e njohur si Studime strategjike për sigurinë e shoqërisë bashkëkohore.⁴

Sikurse mund të vihet re në studimet bashkëkohore të Sigurisë, janë të mendimit të përbashkët shumë studiues të sigurisë për arritjen e një konsensusi të përbashkët ndërkombëtar mbi përmbajtjen e sigurisë se ajo ka të bëjë me kërcënimet ndaj mbijetesës. Nga ana tjetër ajo çka është më e habitshme se brenda këtij përkufizimi të thjeshtë shtrihet kompleksiteti që do të zbulojnë shkencat e sigurisë nga edhe do të flasim në vazhdim të këtij studimi shkencor të lëmisë së Sigurisë, në vijim do të mund të gjeni edhe qasje alternative ndaj sigurisë, qasje që ofrojnë objekte të ndryshëm referues, mjete të ndryshme për arritjen e sigurisë, të cilët tregojnë se praktika e kaluara, në vend të forconin sigurinë, kanë qenë shkak i pasigurisë.

2. Definimi i sigurisë

Nocioni *Siguri* rrjedh nga fjala latine *securitas* që do të thotë, pa shqetësime dhe preokupime, gjegjësisht shmangie nga pasiguria, evitimi nga kërcënimet dhe rrezikimi i pasigurisë, po ashtu përfshihet

---

³ Në fund të shekullit XX-të kërkesat e shoqërisë për sisteme të sigurisë janë bërë "shumë komplekse dhe qartë të formësuara, sa për shkak të ta gjitha të papriturave aq edhe për shkak të kompleksitetit të çështjeve të sigurisë.

⁴ Hobsi i ka kushtuar rëndësi të posaçme edhe masave me karakter sigurie. Në të vërtetë, me qëllim të kapërcimit të frikës nga situata e natyrshme, gjegjësisht për stabilitetin e konstruksionit të shtetit është vendimtare situata e sigurisë shtetërore.

edhe mbrojtja e qytetarëve nga kriminaliteti, ekstremizmi politiko-religjioz, terrorizmi etj. Më e rëndësishmja në këtë kontekst është sigurimi i siste -mit politik nga armiqtë e brendshëm. Nga ana tjetër sipas një definicioni të reduktuar, siguria është mënjanimi i të gjitha aktiviteteve që synojnë të rrezikojnë personat, rendin kushtetues, objektet apo hapësirën e caktuar.

Subjekte dhe organe të ndryshme angazhohen në punë të mbrojtjes së vlerave dhe të mirave të caktuara dhe secili prej tyre aplikon metoda dhe masa specifike veprimtaria ligjvënëse, masat represive etj.⁵ Rrjedhimisht, sot, kuptimi i nocionit siguri në thelb është holistik i tërë, duke e përfshirë çdo aspekt të ekzistencës së njeriut dhe aksioneve të tij në shoqëri p.sh. ekonomike, sociale, politike, arsimore, komunikuese, informative, mbrojtëse, etj., si dhe nivelet e marrëdhënieve dhe formave të organizimit shoqëror rajonal, nacional, ndërkombëtar dhe global.⁶

3. Koncepti i sigurisë, përmbajtja e tij dhe funksioni shoqëror

Koncepti i sigurisë, përmbajtja e tij dhe funksioni shoqëror mund të kuptohen vetëm në qoftë se ky fenomen vështrohet në mënyrë interdisiplinare. Vetë zhvillimi i sigurisë, kushtet e shfaqjes së tij si dhe format e ndryshme të organizimit, janë kushtëzuar nga zhvillimi i shoqërisë njerëzore. Ai ka lëshuar rrënjë që para ekzistimit të shtetit, pra edhe të normave politiko-juridike, kur të gjitha shoqëritë kanë pasur formë të thjeshtë integrimi. Në shoqëritë paramoderne siguria është realizuar bë bashkësitë e lidhura organike sociale. Ka qenë obligim i sunduesit që vartësve të tij t'u krijojë sigurinë e nevojshme për përmbushjen e nevojave të tyre, ndërsa obligim i vartësve ka qenë t'i përulën autoritetit të tij.

Në këto, t'i quajmë, segmente të shoqërisë, faqefisnia ka pasur karakteristikat e strukturës dhe funksionit themelor të rregullimit moral të marrëdhënieve të përgjithshme në bashkësi, me vështrim të veçantë në komponentin e sigurisë, si faktor i preventivës gjenerale për parandalimin e formave të ndryshme të dhunës. Meqenëse të gjitha këto bashkësi të vogla me strukturën dhe sistemin e tyre të thjeshtë të kontrollit shoqëror kanë filluar të ndryshojnë, gjegjësisht të evoluojnë në grupime

---

⁵ Bashkim Dr. Selmani "Sistemet e sigurisë politike" f. 29-34. Universiteti parë privat "Fon"-Shkup 2009.

⁶ Vetë nocioni i sigurisë është fenomen shumë kompleks dhe i ndërlikuar. Gjatë historisë, koncepti i sigurisë ka nënkuptuar përmbajtje të ndryshme.

të mëdha, gjithnjë e më shumë është shfaqur nevoja për forma të reja të rregullimit dhe mbrojtjes, në kuptimin e sigurisë. Në këtë kuptim, në shoqëritë e kohëve më të lashta siguria paraqitet si bartës kryesor i rregullimit të ndikimit sistemor legjitim në sjelljen e njerëzve ndaj kriterëve të caktuara që më parë të sjelljes brenda të njëjtës bashkësi. Më vonë, siguria paraqet gjithnjë e më shumë formën e institucioneve dhe sistemit. Në historinë e zhvillimit njerëzor, janë të rralla nocionet që janë përmendur aq shumë dhe që nuk janë definuar sa nocioni i sigurisë. Ekziston një sere mendimesh teorike mbi përdorimin e vetë nocionit dhe një sërë vështrimesh të ndryshme shkencore për sigurinë, sidomos nëse kemi parasysh se ky nocion përdoret si vlerë themelore e marrëdhënieve ndemjet njerëzve në të gjitha fushat e jetës dhe të punës. Këtu buron edhe nevoja e përdorimit të shumë shtresor të këtij nocioni, i cili ka qëllim themelor ruajtjen dhe sigurinë e qytetarëve.⁷

4. Siguria dhe funksioni e shërbimit

Pa një nivel përkatës të sigurisë nuk mund të ketë as liri individuale të qytetarëve. Në këtë kuptim mund të thuhet lirisht se siguria ka funksionin e shërbimit. Por, në asnjë shoqëri nuk mund të realizohet siguri maksimale, as liri absolute. Bëhet fjalë vetëm për nevojën e vendosjes së baraspeshës ndërmjet mbrojtjes së sigurisë së të drejtave dhe lirive të njeriut dhe të interesave të bashkësisë shoqërore. Në këtë kuptim liria dhe siguria duhet të kuptohen para së gjithash se madhësi variable, për shkak interesave divergjente, konfliktuale dhe të papajtueshme të individit dhe grupit në çdo shoqëri. Për këtë arsye, do të përpiqemi që me ndjenjën e masës shkencore të zbulojmë qëndrimet themelore të disa autorëve, duke shfrytëzuar pikëpamjet esenciale të tyre që janë publikuar sidomos në literaturën politike, sociologjike e juridike.

Në enciklopedinë politike, autorët theksojnë se shprehja sigurim barazohet me shprehjen siguri, ndonëse ato nuk janë të njëjta, por ata nuk kanë dhënë shpjegime se ku dallojnë ato midis tyre. Edhe në fjalorin e të drejtës publike ndërkombëtare, autor i të cilit është Vladimir Ibler, nuk ekziston përcaktori “sigurim”, por siguri. Në kushtetutën e Gjermanisë përdoret termi siguri publike. Ai ka relacione direkte me të gjitha format e rrezikut që mund të vë në pikëpyetje mbrojtjen e individëve nga krimet, si edhe mbrojtjen e institucioneve shtetërore dhe

---

⁷ Siguria është nevojë dhe gjendje të cilën në mënyrë të drejtpërdrejtë e kanë ndier shumë popuj dhe kombe të botës.

të rendit demokratik.⁸ Në konsekuencë me këtë, siguria publike përfshin mbrojtjen e shtetit nga të gjitha burimet e rrezikut dhe të rolit dhe pozitës kushtetuese së shtetit, përkatësisht të rendit të tij juridik. Siguria si vlerë kushtetuese dhe si nevojë duhet të sigurojë mbrojtjen e rendit publik, mbrojtjen e shtetit dhe qytetarëve të tij, si edhe funksionimin e papenguar të institucioneve në të gjitha fushat.⁹

Andaj, siguria ka të bëjë me individin, shoqërinë ose shtetin në tërësi dhe me sistemin ndërkombëtar. Ndonëse, përmbushja e nevojave të sigurisë të entitetit individual është pjesë e pandashme e tërësisë, megjithatë nuk ka harmoni midis këtyre entiteteve.

Nga ky këndvështrim, paradigma bashkëkohore e sigurisë, tradicionalisht është analizuar në formën e tri kornizave themelore konceptuale:

E para dhe më e rëndësishmja, individi drejtpërsëdrejti është i vetëdijshëm për nevojat individuale të tij apo të saj, dhe së këtejmi edhe për nevojën e sigurisë. Nëse përmbushet kjo nevojë, mundëson zhvillim dhe ekzistencë kualitative. Siguria individuale çdoherë është relative meqë ajo varet nga qëllimet dhe aksionet e anëtarëve të tjerë të shoqërisë bashkëkohore, të cilët mund të kontribuojnë për sigurinë e të tjerëve ose mund ta rrezikojnë të njëjtën.¹⁰ Siguria kombëtare është fokusuar në përpjekjet e vendit–komb për të siguruar siguri për të gjithë anëtarët e shoqërisë dhe t'i mbrojë prej kërcënimeve të jashtme *ndërhyrje, sulme, okupime, bllokime, etj.*, si dhe prej atyre brenda shoqërisë kërcënime ndaj rendit dhe paqes, vepra kriminale etj.

5. Identifikimi shkencor i problemit të sigurisë

Në këndvështrimin shkencor Hobsi, zgjidhjen e problemit të sigurisë individuale e identifikoi në të ashtuquajturën gjendje natyrore në të cilën liria e individit vjen në shprehje para sigurisë së tij apo të saj

---

⁸ Në këndvështrimin shkencor Hobsi, zgjidhjen e problemit të sigurisë individuale e identifikoi në të ashtuquajturën gjendje natyrore në të cilën liria e individit vjen në shprehje para sigurisë së tij apo të saj në rrethanat secili-kundër-secilit, në krijimin e shtetit sovran që të sigurohet rendi dhe paqja e brendshme, si dhe mbrojtjen nga sulmet e jashtme.

⁹ Këtu vërehet qëndrimi i tij i palëkundur mbi politikën dhe sigurinë, ku në mënyrë eksplicite tregon se vetëm me krijimin e shtetit modern dhe forcave moderne të sigurisë mund të përmbushen këto objektiva, të cilat sipas tij kanë rëndësi vendimtare për lirinë, paqen dhe sigurinë e individit.

¹⁰ Shih po ashtu: F. H. Hinsley, *Power and Pursuit of Peace*. Cambridge University Press, Cambridge, 1963, f. 20–29; Walter Schiffer, *The Legal Community of Mankind: A Critical Analysis of the Modern World*.

në rrethanat *secili-kundër-secilit*, në krijimin e shtetit sovran që të sigurohet rendi dhe paqja e brendshme, si dhe mbrojtjen nga sulmet e jashtme. Megjithatë, me zgjidhjen e problemit të sigurisë individuale, lind dilema e sigurisë kombëtare në marrëdhëniet ndërmjet shteteve të pavarura. Situata e anarkisë ndërkombëtare e nënkupton mungesën e pushtetit kombëtar dhe ekzistimin e shteteve sovraane, ku secili e siguron sigurinë e vet në dëm të tjetrit. Hobs, e përshkroi gjendjen e re natyrore në marrëdhëniet ndërmjet shteteve: Mbretërit dhe përfaqësuesit e pushtetit sovran, si rezultat i pavarësisë, vazhdimisht janë xhelozë ndaj njëri tjetrit dhe janë në pozitën e gladiatorëve të cilët i drejtojnë armët në drejtim të njëri tjetrit ...duke mbledhur informata për fqinjët e tyre, dhe çdo gjë që ka të bëjë me gjendjen e luftës.¹¹ Megjithatë, lidhja ndërmjet sigurisë individuale dhe kombëtare nuk është njëkatëshe, në kuptimin e asaj se siguria kombëtare automatikisht bartet në sigurinë individuale.

1. Sot, siguria kombëtare është e mirë personale dhe politike

Sot, siguria kombëtare është e mirë personale dhe politike. Në vendet me industri të zhvilluar, kjo trajtohet si e drejtë fundamentale e njeriut. Këto të drejta janë përgjegjësi e shtetit, jo vetëm me miratimin e legjislacionit përkatës, si ndëshkim, por gjithashtu edhe me angazhimin e tërë strukturës për siguri kombëtare. Kjo strukturë e pasqyron aftësinë e shtetit që t'i mbrojë vlerat e shoqërisë së vet nga kërcënimet e jashtme dhe të brendshme dhe të sigurojë kushte për zhvillim socio-ekonomik, si dhe mirëqenie sociale për qytetarët.¹² Kjo e fundit është element pozitiv ose zhvillimor i sigurisë individuale dhe kombëtare, që fitoi në peshë vetëm pas Luftës së Ftohtë, edhe pse rrënjët e saj datojnë që në historinë e hershme të njerëzimit për shembull *Magna Karta Libertatum e iviti 1215* etj. Nga përfundimi i Luftës së Dytë Botërore, deri në përfundimin e Luftës së Ftohtë, siç është theksuar nga të lartpërmendurit, të gjitha ndryshimet radikale shoqërore në Evropën Qendrore Lindore, në periudhën nga viti 1989 deri në vitin 1990 dhe me shpërbërjen e Bashkimit Sovjetik, në fund të vitit 1991, koncepti realist i sigurisë kombëtare në fakt origjinën e kishte nga premiset si vijojnë:

---

¹¹ Për përkufizimin e sigurisë kolektive shih po aty: Inis L. Claude, Jr., op. cit. f. 9-10.

¹² Sipas disa burimeve, "siguria nënkupton gjendjen në të cilën dikujt ose diçkaje nuk i kanoset rreziku, gjendjen pa praninë e kërcënimeve të dëmshme dhe gjendjen pa rreziqe dhe kërcënime". Gjithashtu, siguria nënkupton "mbrojtjen e jetëve të njerëzve dhe rendit të bashkësisë shoqërore nga kërcënimet e dhunshme".

✚ siguria kombëtare është e drejtë fundamentale e shteteve sovrane, e cila rezulton nga e drejta e „natyrshme” për vetëmbrojtje;

✚ koncepti i marrëdhënieve ndërkombëtare është sistem shtetesh i udhëhequr nga natyra anarkiste;

✚ gjendja e sigurisë kombëtare është akt i zhvillimit dhe angazhimit të forcave të armatosura që të mbrohen dhe zmbarsen kërcënimet nga mjedisi ndërkombëtar.

✚ detyra kryesore e burrështetasve është që t’i zmbarsin armiqetë e jashtëm dhe ta mbrojnë shtetin dhe qytetarët e tij.

Fundi i Luftës së Ftohtë rezultoi me kalimin nga koncepti i armiqve të jashtëm në konceptin e burimeve të kërcënimeve si pasojë e faktorëve të ndryshëm kërcënues të natyrës, shoqërisë dhe marrëdhënieve midis shteteve kombe. Në ndërkohë, nocioni i sigurisë kombëtare është zgjeruar në mënyrë thelbësore me njohjen e sigurisë së individëve, me ç’rast kultura dhe natyra e tyre bëhen pjesë integrale e sigurisë kombëtare e implementuar nga shteti dhe shoqëria civile, në bazë të aksionit publik, të përgjegjshëm dhe të kontrolluar në mënyrë të ndërsjellë. Sigurimi i sigurisë së qytetarëve perceptohet si realizim i të drejtave themelore të njeriut, i udhëhequr nga parimet e universale dhe neutrales.¹³

Këto parime, janë konfirmuar me proceset e internacionalizimit dhe globalizimit, të mbështetura me miratimin se të drejtat e njeriut janë të pacenueshme dhe të patjetërsueshme dhe si të këtitilla janë autonome

¹³ Shih po ashtu: 20–29; Walter Schiffer, *The Legal Community of Mandkind: A Critical Analysis of the Modern World Organization*. Columbia University Press, New York, 1954, faq. 3, etj.; Inis L. Claude Jr., *Swords në Plowshares. The Problems and Progress of International Organization*. Random House, New York, 1956, f. 44, etj.; Hueng-Soon Park, *Collective Security and International Order: The Role of the United Nations in the Korean 1950 and the Persian Gulf War 1990*. University of South Carolina, 1993, f. 18, etj.

nga vlerësimet subjektive të ligjvënësve në shtete të veçanta.¹⁴ Siguria bashkëkohore kombëtare është e gërshetuar me mjedisin më të gjerë ndërkombëtar, në të cilin përgjegjësia për t'u siguruar siguri, si detyrim i shtetit, me lidhjet e tij, gjithnjë e më shumë bëhet pikësynim i sistemeve globale ndërkombëtare.¹⁵

2. Burimet e kërcënimit ndaj sigurisë

Përderisa nocioni i sigurisë individuale dhe kombëtare i përfshinë burimet e kërcënimit, nga njëra anë, dhe subjektet e rrezikuara, nga ana tjetër, kërcënimet mbi sigurinë ndërkombëtare lindin nga brenda, që do të thotë nga vende të tjera-anëtare të sistemit ndërkombëtar. Karta e Kombeve të Bashkuara, gjithashtu, e ilustron këtë ide në presupozimin për ekzistimin e bashkësisë ndërkombëtare të sigurisë, në të cilën të gjitha vendet janë anëtare të përkushtuara për t'i respektuar vlerat dhe normat e tyre. Të tjerat, të cilat refuzojnë t'i respektojnë ato, konsiderohen si cenuese të normave ndërkombëtare dhe në këtë mënyrë bëhen burim i kërcënimeve. Siguria po bëhet faktor relevant për veprimin e suksesshëm të të gjitha institucioneve në të gjitha fushat e jetës shoqërore, për shkak të rolit specifik dhe shumë përgjegjës të organeve dhe shërbimeve të sigurisë dhe faktorëve të shumëllojshëm që ndikojnë në këtë fushë. Problematike e përmendur mund të vështrohet vetëm nga këndvështrimet e bazuara shkencërisht. Tërësia dhe kompleksiteti i të gjitha çështjeve të sigurisë në shoqëri kërkon qasje përmbajtësore, analizë dhe sintezë të të gjitha njohurive të deritashme teorike e praktike, madje edhe vështrime më të reja të shkencave ekzakte kur bëhet fjalë për vështrimin e sigurisë ndaj objekteve dhe subjekteve.

3. Siguria po bëhet faktor relevant për veprimin e suksesshëm

Shoqëria gjendet nën një presion të madh, i cili është rezultat i zhvillimit shkencor e teknik. Në këtë objektiv kërkohet aftësia e shtetit dhe e institucioneve të tij që në mënyrë të suksesshme të ballafaqohet me të gjitha sfidat që e përcjellin zhvillimin bashkëkohor. Në të kundërtën, shfaqen kriza, të cilat prodhojnë destabilizimin e çdo rregullimi shoqëror dhe bëhen pengesë kryesore për integrimin e sistemit. Kështu, gjithë rrjeta e institucioneve rregullative të shtetit shndërrohet në rrezik

---

¹⁴ F. H. Hinsley, *Power and Pursuit of Peace*. Cambridge University Press, Cambridge, 1963.

¹⁵ Marina Mitrevska & Anton Grizold & Vlado Buçkovski "Pranadalmi dhe menaxhimi i konflikteve-Rasti i Maqedonisë" f. 17-34 Shkup, 2009.

serioz politik e të sigurisë. Për të ndërtuar përmbajtje gjithë civilizuese të sigurisë, një shoqëri duhet të niset nga faktorët të cilët e përbëjnë një bashkësi shoqërore, e këta janë: „njeriu, familja, bashkësia e njerëzve fshati, lagjja, shkolla, ndërmarrja etj. dhe bashkësitë shoqërore qyteti, kantoni, shteti.”¹⁶ Koncepti i sigurisë, i cili është i orientuar drejt të ardhmes, me përmbajtjen e përgjithshme mbrojtëse të tij, me mekanizmat përkatës, me mjetet dhe subjektet, duhet të mundësojë përmbushjen e nevojave themelore për bashkësinë shoqërore.¹⁷ Ardhmëria e secilës shoqëri është në korelacion të drejtpërdrejt me sigurinë e anëtarëve të saj. Atyre duhet t’u sigurohen kushte të sigurisë dhe mundësi të barabarta për zhvillimin e aftësive të tyre, për dije, profesionalizëm, etj. Secili individ paraqet potencial ta caktuar në strukturën organizative të shoqërisë.¹⁸

4. Siguria ndërkombëtare paraqet problem të brendshëm të sigurisë

Për sa i përket kësaj, siguria ndërkombëtare paraqet problem të brendshëm të sigurisë të sistemit të shteteve dhe mbarë botës, dhe në këtë mënyrë ajo paraqet të mirë kolektive në shoqërinë globale ndërkombëtare, jo vetëm në shtete të veçanta apo aleanca. Edhe pse sistemi aktual ndërkombëtar vendeve të tyre anëtare ua siguron sovranitetin e jashtëm parimet e ndalimit të agresionit dhe ndërhyrjeve, të gjitha shtetet nuk janë njëlloj të afta dhe të suksesshme, sa i përket sigurimit të kushteve të përgjithshme për siguri personale të qytetarëve të tyre.

Shikuar në këtë prizëm, shtrohet pyetja legjitime se a duhet sistemi ndërkombëtar në mënyrë të drejtpërdrejtë të sigurojë siguri individuale të njerëzve, pavarësisht nga përkatësia kombëtare e tyre. Përgjigjet e kësaj pyetjeje, në lidhje me problemin e zëvendësimit të sigurisë kombëtare të perceptuar tradicionalisht me sigurinë pozitive mbi baza alternative të njeriut dhe shoqërisë bashkëkohore, mund të jenë pozitive por edhe negative.

---

¹⁶ Jurina - Jurkoviç - Pusheliç, botimi i ri, f. 50.

¹⁷ Ndërvarësia e kundërshtive të brendshme dhe të jashtme tregon se jeta në botën bashkëkohore zhvillohet në rrethana konfliktesh, për ç’ arsye edhe përballet me jo stabilitet të vazhdueshëm politik e të sigurisë, prandaj edhe me çështje relevante të së ardhmes, sepse koha në të cilën jetojmë është përplot tensione shumë të theksuar. Z. Bzhezinski, 1994, f. 9.

¹⁸ Sipas kësaj, forca themelore e sigurisë vërehet në sigurimin e jetës humane e civilizuese të zhvillimit të shoqërisë dhe në tejkalimin e përpjekjeve të të gjitha llojeve të mbylljes dhe kufizimeve. Së këndejmi, struktura institucionale dhe veprimi operativ kanë rëndësi kyçe në kualitetin e sigurisë së jetesës, karakterin e rregullimit demokratik dhe të shtetit në përgjithësi.

Së pari, do ta shqyrtojmë aspektin e përgjigjes pozitive të kësaj pyetjeje. Arsyet e konceptit të sigurisë individuale si çështje ndërkombëtare mund të rezultojnë nga dy parime të ndërlidhura mes veti, atij kulturor dhe civilizues të cilët fitojnë në peshë në sistemin modern ndërkombëtar: respektimi ndërkombëtar i të drejtave të njeriut, duke e kufizuar sovranitetin e kombeve shtete bashkëkohore në fushën e sigurisë dhe mirëqenies, dhe vlerësimi i kredibilitetit të shtetit bashkëkohor, si subjekt i marrëdhënieve ndërkombëtare, pa marrë parasysh zbatimin e parimeve demokratike në zhvillimin e tyre të brendshëm dhe promovim Përderisa nocioni i sigurisë individuale dhe kombëtare i përfshinë burimet e kërcënimit, nga njëra anë, dhe subjektet e rrezikuara, nga ana tjetër, kërcënimet mbi sigurinë ndërkombëtare lindin nga brenda, që do të thotë nga vende të tjera-anëtare të sistemit ndërkombëtar.

Karta e Kombeve të Bashkuara, gjithashtu, e ilustron këtë ide në presupozimin për ekzistimin e bashkësisë ndërkombëtare të sigurisë, në të cilën të gjitha vendet janë anëtare të përkushtuara për t'i respektuar vlerat dhe normat e tyre. Të tjerat, të cilat refuzojnë t'i respektojnë ato, konsiderohen si cenuese të normave ndërkombëtare dhe në këtë mënyrë bëhen burim i kërcënimeve.

Siguria po bëhet faktor relevant për veprimin e suksesshëm të të gjitha institucioneve në të gjitha fushat e jetës shoqërore, për shkak të rolit specifik dhe shumë përgjegjës të organeve dhe shërbimeve të sigurisë dhe faktorëve të shumëllojshëm që ndikojnë në këtë fushë. Problematike e përmendur mund të vështrohet vetëm nga këndvështrimet e bazuara shkencërisht.¹⁹

Conclusion

Society is under hard pressure, which is the result of scientific and technical development. In this target is required the ability of the state and its institutions in order to successfully face all the challenges that accompany contemporary development. On the contrary, appear crisis, which produce destabilization of any social regulation and become the main obstacle for system integration. Thus, all net of state regulatory institutions become a serious political and security risk. From this

---

¹⁹ Pas vitit 1945, sistemi ndërkombëtar gradualisht i implementoi normat e respektimit ndërkombëtar të të drejtave të njeriut. Në mesin e dokumenteve më të rëndësishëm ndërkombëtarë për të drejtat e njeriut janë: Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut e OKB-së 1948, Deklarata Amerikane për të Drejtat dhe Detyrat e Njeriut 1948, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut 1950.

perspective, the contemporary paradigm of security, traditionally it has been analyzed in the form of three basic conceptual frameworks: Firstly and most important, the individual is directly aware for his or her individual needs, and hence for security need. If this need is fulfilled, it enables development and qualitative existence. Individual security is always relative because it depends on the intentions and actions of other members of contemporary society, which can contribute to the security of others or can jeopardize the same. National security is focused on the nation-state efforts to ensure security for all society members and to protect them from outside interference threats, attacks, occupations, jams, etc., as well as from those within society threats to public order and peace, criminal acts etc. The totality and complexity of all security issues in society requires content access, analysis and synthesis of all the current theoretical and practical knowledge, even newer exact science insights when it comes to examining the security of facilities and entities in international perspective.

Viewed in this light, we can emphasize that security is the basic function of each country, because without an adequate level of security cannot be spoken nor for democratic government, nor for social stability in general.

BIBLIOGRAFIA

1. Bashkim Dr.Selmani & Mevledin Dr.Mustafi “Sistemet e sigurisë-*sistema securityti*”-Shtëpia botuese “FURKAN”-Shkup, 2016
2. Alfredson, Gundumur et. Al. 1999. The Universal Declaration of Human Rights. Oslo: Scandinavian University Press.
3. Alston, Philip ed. 1999. The EU and Human Rights. Oxford: Oxford University Press.
4. Bashkim Dr. Selmani „Sistemet e sigurisë politike” Universiteti parë privat „Fon”-Shkup 2009.
5. Alston, Philip and James Crawford eds. 2000. The Future of UN Human Rights Treaty Monitoring. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Andreopoulos, George J. and Richard Pierre Claude. 1997. Human Rights Education for Twenty-First Century. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
7. An-Na’im, Abdullahi Ahmed ed. 1992. Human Rights Cross-cultural Perspectives, A Quest for Consensus. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

8. Asia-Europe Foundation ASEF. 2000. *The Third Informal ASEM Seminar on Human Rights*. Singapore.
9. Baefsky, Anne F. 2002. *How to Complain to the UN Human Rights Treaty System*. Transnational Publishers.
10. Bankie, B.F., Marias and J. T. Namiseb *comp.* 1998. *Towards Creating a Sustainable Culture of Human Rights: the Southern African human rights reader*. Windhoek: Macmillan.
11. Baxi, Upendra. 1994. *Inhuman Wrong and Human Rights: Unconventional Essays*. Delhi: Har-Anand Publications.
12. Baxi, Upendra. 2002. *The Future of Human Rights*. Oxford University Press.
13. Benedek, Wolfgang ed. 1999. *Human Rights in Bosnia and Herzegovina, Theory and Practice*. The Hague: Martinus Nijoff Publishers.
14. Benedek, Wolfgang and Alice Yotopoulos-Marangopoulos eds. 2003. *Anti-Terrorist Measures and Human Rights*, Kulwer Law International upcoming.
15. Benedek, Wolfgang, Esther M. Kissaakye and Gerd Oberleitner. 2002. *The Human Rights of Women: International Instruments and African experiences*. London: Zed Books.
16. Bjekovic, Sinisa, Vedrana Spahic-Vrkas and Nebojsa Vucinic eds. 2003. *Human Rights for Non-Lawyers*. Sarajevo: DD Stamparija Svjetlost- Fonica.
17. Buergenthal. Thomas, Diana Shelton and David Stewart. 2002. *International Human Rights in a Nutshell*. St. Paul: West Group.
18. Buergenthal. Thomas, Diana Shelton. 1995. *Protecting Human Rights in the Americas Cases and Materials*. 4th rev. ed., Kehl: Engel.
19. Caney, Simon and Peter Jones eds. 2001. *Human Rights and Global Diversity*. London: Frank Cass Publishers.
20. Cassese, Antonio. 2001. *International Criminal Law. A Commentary on the Rome Statute for an International Criminal Court*. Oxford: Oxford University Press.
21. Council of Europe ed. 2000 2nd ed. *Human Rights in International Law, Basic texts*. Strasburg: Council of Europe Publishing.
22. Council of the European Union. 2002. *Annual Report on Human Rights*. Brussels: European Communities.
23. Davidson, Scott. J. 1997. *The Inter-American Human Rights System*. Aldershot: Ashate Publishing Company.

CENTRUM 6

---

24. de Mello, Sergio Vieira. 2003. Statement to the Opening of the Fifty-Ninth Session of the Commission on Human Rights of 17 March 2003; Report of the UN High Commissioner for Human Rights and Follow-Up to the World Conference on Human Rights, UN Doc. E/CN.4/2003/14 of 26 February 2003.